

ПРАВОВІ ЧИННИКИ СТВОРЕННЯ ЄДИНОГО ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ ВИПАДКІВ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА ЗА ОЗНАКОЮ СТАТІ

Ірина ОПОЛОНСЬКА, слухач магістратури 1-го курсу 102 навчальної групи навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: професор кафедри публічного управління та адміністрування Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент, полковник поліції **Олександр ДОЦЕНКО**

Домашнє насильство є поширеним феноменом в Україні, яке стало не тільки приватною справою сім'ї, а й злочином. Воно перш за все порушує права та свободи людини. Насильство спричиняє шкоду: фізичну, морально-психологічну, матеріальну. За соціологічними опитуваннями більше 50 % населення України зазнавало домашнього насильства, більшість жертв, насамперед, є жінки.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», домашнім насильством визнаються діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь [2]. Також важливим фактом є те, що від 11 січня 2019 року набули чинності зміни до Кримінального кодексу України, що визнають системне насильство в сім'ї злочином, яке передбачено статтею 126¹ [1].

Домашнє насильство може мати форму, як активних дій (нанесення побоїв, знищення майна тощо), так і бездіяльності, тобто пасивної поведінки особи, коли вона не вчиняє дій, які могла та повинна була вчинити, щоб запобігти настанню шкідливих наслідків (наприклад, ненадання допомоги члену сім'ї, який перебуває у небезпечному для життя становищі) [4, с. 43].

Необхідним заходом для запобігання домашнього насильства було створення Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі. У статті 16 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» вказано, що Єдиний державний реєстр випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі (далі - Реєстр) - це автоматизована інформаційно-телекомунікаційна система, призначена для збирання, реєстрації, накопичення, зберігання, адаптування, зміни, поновлення, використання, поширення (розповсюдження, реалізації, передачі), знеособлення і знищення визначених цим Законом даних про випадки домашнього насильства та насильства за ознакою статі.

Метою формування та ведення даного реєстру є:

- 1) захист життєво важливих інтересів постраждалих осіб, зокрема постраждалих дітей;
- 2) попередження повторних випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі;
- 3) забезпечення здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству та у сфері запобігання та протидії насильству за ознакою статі;
- 4) надання комплексної та своєчасної допомоги постраждалим особам суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству та у сфері запобігання та протидії насильству за ознакою статі;
- 5) облік випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі;
- 6) координація діяльності суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству та у сфері запобігання та протидії насильству за ознакою статі [2].

Також у Законі України «Про затвердження Порядку формування, ведення та доступу до Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі» визначено досить широке коло осіб, які мають право ознайомлюватися з даними, що містяться в Реєстрі, наприклад, працівники уповноважених структурних підрозділів Мінсоцполітики; працівники уповноважених структурних підрозділів Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій; заступники голів (координатори) з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидії насильству за ознакою статі місцевих держадміністрацій та сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх 272 утворення) рад; уповноважені особи районних, районних у містах, м. Києві та Севастополі держадміністрацій, виконавчих органів сільських, селищних, міських, районних у місті (у разі їх утворення) рад, до функціональних обов'язків яких належать приймання та реєстрація заяв і повідомлень про вчинення насильства; працівники уповноважених підрозділів органів Національної поліції; працівники служб у справах дітей (у частині випадків насильства, в яких кривдниками або постраждалими особами є діти); уповноважені працівники центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді; судді [3].

Науковець Лук'янова Ю.О. стверджує, що створення такої інформаційної системи буде суперечити міжнародним стандартам захисту прав людини. Крім того через широке коло осіб, які будуть мати доступ до цієї системи, можливе погіршення ситуації з цим явищем [5].

Таким чином, конфлікти й непорозуміння трапляються у будь-якій сім'ї, але інколи вони стають загрозливими для фізичного та психологічного здоров'я людини. Кожного року більше 1 000 000 людей в Україні

страждають від різних форм насильства у своїх родинах. Важливим внеском у подоланні та запобіганні домашнього насильства було створення Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі. Здійснення такого заходу дає можливість скласти картину про масштаб проблеми домашнього насильства в Україні та визначити подальші напрямки боротьби.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
2. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 7 грудня 2017 року № 2229-19. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>.
3. Про затвердження Порядку формування, ведення та доступу до Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі: Закон України від 20 березня 2019 р. № 34 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/234-2019-п> (дата звернення: 13.03.2020).
4. Запобігання домашньому насильству і торгівлі жінками. Підручник з проведення тренінгів. К.: Україна. 2017. 143 с.
5. Лук'янова Ю. О. Кримінологічна характеристика осіб, що вчиняють домашнє насильство, та шляхи запобігання вчиненню цього злочину. *Порівняльно-аналітичне право*. 2018. № 4. С. 388-391.

ВПЛИВ ЕПІДЕМІЇ COVID-19 НА РІВЕНЬ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЛЯ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Ія НОВИЦЬКА, викладач кафедри гуманітарних дисциплін та психології поліцейської діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Епідемія COVID-19 вплинула не тільки на світову економіку, а й на суспільне життя. Через карантинні обмеження багато людей повинні залишатися вдома на самоізоляції, що може призводити до загострення побутових конфліктів.

За статистикою протягом 2019 року у світі 243 млн. дівчат та жінок віком від 15 до 49 років стали жертвами сексуального і (або) фізичного насилля від інтимного партнера [4]. За рік близько 18% жінок стають жертвами насилля від інтимного партнера, і близько 30-35% жінок можуть постраждати від домашнього насилля протягом життя [5-6]. А це кожна третя. Існують дані, згідно з якими 38% вбивств жінок в усьому світі вчиняються їх чоловіками [6].

ООН назвала домашнє насилля одним із видів гендерного насилля, що веде до фізичних, психологічних або сексуальних домагань. Кількість